

عناوین و کلیات رشته «علوم و معارف حدیث شیعه» سطح سه

عنوان رشته: «علوم و معارف حدیث شیعه»

دانش پژوه در سطح سه آموزشی - پژوهشی رشته «علوم و معارف حدیث شیعه»، مبانی، مکاتب، آراء، مسائل و روش‌های مربوط به این رشته را در حد شناخت و تحلیل فرا می‌گیرند و توانایی پاسخ‌گویی به نیازهای علمی در سطح نیمه تخصصی این رشته را کسب کرده و پس از دفاع از پایان‌نامه، دانشنامه سطح سه رشته «علوم و معارف حدیث شیعه» را دریافت می‌کنند.

اهداف رشته:

۱. تعمیق مبانی اعتقادی و ایجاد زمینه تعالی معنوی و اخلاقی؛
۲. شناخت مبانی، مکاتب، آراء، مسائل و روش‌های مربوط به رشته؛
۳. تقویت توان پژوهش در حد تحلیل و بررسی تطبیقی مسائل مرتبط با رشته؛
۴. ایجاد توان پاسخگویی به نیازهای علمی و مسائل علوم و معارف حدیث شیعه در حد تحلیل، تبیین و ترویج؛
۵. ایجاد توان تدریس در سطح دو و سطوح هم‌تراز؛
۶. آماده‌سازی برای ورود به مقاطع تحصیلی بالاتر؛
۷. توانایی دستیابی به متون احادیث شیعه و فهم روشمند آنها؛
۸. شناخت شیوه استخراج معارف اهل بیت علیهم السلام از متون حدیثی؛
۹. شناخت احادیث سره از ناسره و توان نقد سندی و متنی روایات؛
۱۰. شناخت منابع متقدم و متأخر حدیث و مهارت کاربرد شیوه‌های کهن و جدید در پژوهش‌های حدیثی؛
۱۱. شناخت تاریخچه، هندسه و نظام‌واره علوم و معارف حدیث؛
۱۲. آگاهی از گستره، اعتبار و جایگاه حدیث و نسبت آن با قرآن در نظام معرفت دینی.

ضرورت رشته:

نقش کلیدی و گسترده احادیث معصومان علیهم السلام در ایجاد و شکوفایی علوم مختلف اسلامی و تأثیر آن در زندگی فردی و تعالی جامعه انسانی انکارناپذیر است؛ به گونه‌ای که لقب «مادر علوم اسلامی» بر آن اطلاق می‌شود. با توجه به این امر، راه‌اندازی رشته «علوم و معارف حدیث شیعه» در مقطع تحصیلی سطح سه جامعه الزهراء سلام الله علیها پیشنهاد

گردید تا ضمن شناخت مبانی، منابع و مسائل دانش‌های گوناگون حدیثی شیعه، توان تحقیق در حد تحلیل، بررسی و زمینه‌سازی جهت گسترش پژوهش‌های حدیثی (خصوصاً در حوزه‌های مرتبط با مسائل زنان) در خواهران طلبه ایجاد گردد.

راه‌اندازی این رشته، زمینه‌ساز تربیت اساتید برای دروس مرتبط با علوم و معارف حدیثی حوزه‌های خواهران می‌باشد؛ چه این‌که رسالت حوزه در تربیت نیروی انسانی آشنا با علوم حدیث و معارف حدیثی و پاسخ به شبهات مطرح در جامعه و جهان را نیز تأمین می‌نماید.

سیاست‌ها:

۱. تأکید بر استفاده از متون آموزشی اصلی، متقن، جامع و کاربردی در حد دوره؛
۲. اهتمام بر درک و بکارگیری متون و منابع در حد دوره؛
۳. توجه به اقتضائات و نقش محوری بانوان در تحکیم خانواده در محتوا و اجرای برنامه‌های درسی؛
۴. اهتمام به تعالی اخلاقی و معنوی طلاب؛
۵. توجه به تقویت استقلال فکری و اعتماد به نفس در مسایل علمی؛
۶. اولویت دادن به آموزش موضوعات اصلی رشته علوم و معارف حدیث شیعه؛
۷. تأکید بر توسعه آموزش‌های پژوهش‌محور؛
۸. تأکید بر حفظ سنت‌های اصیل حوزوی ضمن بهره‌گیری از روش‌های کارآمد آموزشی به‌ویژه روش مشارکت فعال با استفاده از فناوری‌ها و روش‌های نوین و مؤثر در آموزش و پژوهش؛
۹. تأکید بر پویایی برنامه‌های آموزشی و پژوهشی و توجه به نیازهای روز؛
۱۰. توجه به استعدادسنجی طلاب در زمینه تحقیق، تبلیغ، تدریس و مدیریت در طول دوره؛
۱۱. جهت‌دهی محتوای دروس و فرآیند آموزش به سمت تولید دانش اسلامی.

ماده ۶. نظام آموزشی

نظام آموزشی رشته علوم و معارف حدیث شیعه سطح ۳، نیم‌سال‌ی واحدی است. طول دوره، با احتساب پایان‌نامه و بدون احتساب مرخصی، حداقل ۵ نیم‌سال و حداکثر ۱۱ نیم‌سال است.

ماده ۷. شیوه اجرا

شیوه اجرای دوره به صورت حضوری است.

شرایط پذیرش

۱. احراز صلاحیت‌های عمومی (اعتقادی، فکری، شخصیتی، سیاسی و اخلاقی) بر اساس آیین‌نامه‌های مصوب؛
۲. دارا بودن مدرک علمی سطح دو؛
۳. قبولی در آزمون ورودی؛
۴. قبولی در مصاحبه علمی.

شرایط کلی اتمام دوره

۱. موفقیت در آزمون پایان دوره؛
۲. ارائه پایان‌نامه در چهارچوب مرتبط با رشته به میزان ۴ واحد با درجه حداقل قابل قبول؛
۳. موفقیت در امتحانات دوره به دو شکل کتبی و شفاهی.

عناوین و مشخصات کلی دروس

ردیف	نوع دروس	تعداد واحد
۱	دروس مشترک	۳۰
۲	دروس اختصاصی	۵۸
۳	پایان نامه	۴
جمع واحدها		۹۲

۱. دروس مشترک

ردیف	عناوین دروس	تعداد واحد	اهداف
۱	فقه ۱، ۲، ۳ و ۴	۱۲	شناخت استدلالی مسائل مهم فقه و آشنایی با روش‌های استدلال فقهی
۲	اصول ۱، ۲، ۳ و ۴	۸	شناخت مسائل مهم اصولی با تأکید بر مسائل پرکاربرد در رشته
۳	تفسیر قرآن ۱ و ۲	۴	شناخت تفسیر آیات متناسب با رشته
۴	عقاید خاص شیعه ۱ و ۲	۴	تبیین استدلالی امامت و مباحثی مانند: انتظار، تقیه، بداء، رجعت، شفاعت و توسل
۵	تجزیه و ترکیب	۲	تقویت توان تشخیص و بکارگیری قواعد صرف و نحو
جمع		۳۰	

۲. دروس اختصاصی

ردیف	عناوین دروس	تعداد	اهداف آموزشی
۱.	دانش‌های حدیثی و اصطلاحات آن	۲	شناخت جایگاه و روابط دانش‌های حدیثی و اصطلاحات رجال و درایه
۲.	تاریخ حدیث (۱)	۲	شناخت پیدایش، گزارش و نگارش حدیث (عصر حضور)
۳.	تاریخ حدیث (۲)	۲	شناخت تاریخ حدیث (عصر غیبت)
۴.	کتب اربعه	۲	شناخت تحلیلی روش و محتوای کتب اربعه حدیث شیعه و شیوه بهره‌بر از آنها
۵.	منابع متقدم حدیث شیعه	۲	شناخت تحلیلی روش و محتوای منابع متقدم حدیث شیعه مانند محاسن و خصال و شیوه بهره‌برداری از آنها
۶.	جوامع متأخر حدیث شیعه	۲	شناخت جوامع حدیثی و کاربرد معارفی آنها بویژه وسائل الشیعه، بحارالانوار و دانشنامه قرآن و حدیث
۷.	شناخت نهج البلاغه	۲	شناخت سبک، محتوا، مستندات و شروع نهج البلاغه و شیوه کاربست آن در مفاهیم دینی
۸.	منابع حدیث اهل سنت	۲	توان مقایسه کتب حدیث اهل سنت با منابع غنی حدیث شیعه
۹.	رابطه قرآن و حدیث	۲	شناخت جایگاه و نسبت‌سنجی دو یادگار ماندگار پیامبر اکرم (ص) در معرفت دینی
۱۰.	قرائت و درک روایات	۲	شناخت منابع و گونه‌های روایات تفسیری
۱.	قرائت و درک احادیث اخلاقی	۲	شناخت منابع احادیث اخلاقی و فهم متن با تأکید بر کافی و بخش آخر کتاب من لایحضره الفقیه
۲.	قرائت و درک احادیث اجتماعی و سیاسی	۲	شناخت منابع و متون احادیث اجتماعی و سیاسی با تأکید بر نهج‌البلاغه
۳.	قرائت و درک احادیث اعتقادی	۲	شناخت منابع احادیث اعتقادی و فهم متن با تأکید بر کافی، توحید، کمال‌الدین، غیبت نعمانی و طوسی

اهداف آموزشی	تعداد	عناوین دروس	ردیف
شناخت منابع و متون ادعیه، زیارات، مناجات و نیز انس با آنها با تأکید بر صحیفه سجادیه	۲	ادعیه و زیارات	۴
آگاهی از تاریخ و رفتار پیشوایان و منابع سیره مانند ارشاد، مکارم‌الاخلاق و سیره پیامبر خاتم ^(ص)	۲	قرائت و درک احادیث سیره و تاریخ	۵
شناخت شیوه و مراحل منطقی فهم حدیث	۲	فقه الحدیث (۱) (مباحث)	۶
مهارت‌یابی در کاربری قواعد فهم حدیث و تطبیق آنها بر روایات اخلاقی و اعتقادی	۲	فقه الحدیث (۲) (تطبیق و کاربرد)	۷
شناخت زمینه‌های اختلاف حدیث و شیوه‌های حل	۲	اختلاف حدیث	۸
آگاهی از آسیب‌های دامنگیر حدیث و شیوه برطرف‌سازی	۲	آسیب‌شناسی حدیث	۹
شناخت احادیث جعلی و معیارهای نقد حدیث	۲	نقد حدیث	۱۰
شناخت قواعد ترجمه حدیث و کاربری آنها	۲	ترجمه حدیث	۱
شناخت مباحث مهم دانش رجال و منابع آن	۲	دانش و منابع رجال	۲
شناخت قواعد توثیق و تضعیف و کاربرد آنها	۲	توثیق و تضعیف	۳
کسب مهارت ارزیابی راویان و اسناد پر تکرار	۲	سندشناسی کاربردی	۴
شناخت مبانی و عرصه‌های تعامل حدیث با دانش‌های بشری مانند: روان‌شناسی، اقتصاد، طب، نجوم و ...	۲	حدیث و دانش‌های بشری	۵
شناخت جریان‌های گوناگون مطالعات حدیثی با تأکید بر مطالعات شیعی	۲	جریان‌شناسی مطالعات حدیثی	۶
مهارت کاربرد نرم‌افزارها و استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی در پژوهش‌های حدیثی	۲	نرم افزارهای حدیثی	۷
شناخت و کاربری روش‌های تحقیق موضوعی در معارف حدیث	۲	روش تحقیق موضوعی در حدیث	۸

اهداف آموزشی	تعداد	عناوین دروس	ردیف
مهارت یابی در کاربرد آموخته‌ها و اجرای تحقیق	۲ (عملی)	کارورزی و ارائه تحقیق	۹
ارائه پژوهش مشتمل بر تتبع، تحلیل یا نقد در یک موضوع دانش حدیثی یا معارفی	۴	پایان‌نامه	۱۰
	۶۲	جمع واحدها	

۳. دروس جبرانی:

اهداف	تعداد واحد	عناوین دروس	ردیف
مهارت در کاربرد قواعد صرف، نحو و ادب با تأکید بر حکمت‌ها نهج‌البلاغه	۲	ادبی تحلیل حدیث (۱)	۱
مهارت در کاربرد قواعد صرف، نحو و لغت با تأکید بر احادیث قصار تحفه العقول	۲	ادبی تحلیل حدیث (۲)	۲
مهارت در تطبیق قواعد بلاغی با تأکید بر غرائب الکلام، نهج‌البلاغه و کافی	۲	ادبی تحلیل حدیث با رویکرد بلاغی	۳
	۶	جمع	